Psychologia

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Ratownictwo Medyczne
Dyscyplina wiodąca	*Nauki o zdrowiu*
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	*I stopnia*
Forma studiów	*stacjonarne*
Typ modułu/przedmiotu	*obowiązkowy*
Forma weryfikacji efektów uczenia się	*egzamin*
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	*Studium Psychologii Zdrowia* *ul. Litewska 14* *00-581 Warszawa*
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	*dr hab. Dorota Włodarczyk, dorota.wlodarczyk@wum.edu.pl*
Koordynator przedmiotu	*dr hab. Marta Rzadkiewicz mrzadkiewicz@wum.edu.pl*
Osoba odpowiedzialna za sylabus	*dr hab. Marta Rzadkiewicz mrzadkiewicz@wum.edu.pl*
Prowadzący zajęcia	*dr hab. Marta Rzadkiewicz, dr Tomasz Duda, dr Urszula Ziętalewicz, dr Marta Kulpa, mgr Paula Malinowska*

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	I rok /I i II semestr	**Liczba punktów ECTS**	3

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	**Liczba godzin**	**Kalkulacja punktów ECTS**
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	10	
seminarium (S)	10	
ćwiczenia (C)	30	
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	25	

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Zapoznanie studentów z wiodącymi koncepcjami psychologicznymi, które umożliwiają podstawowe rozumienie mechanizmów funkcjonowania człowieka
C2	Wprowadzenie elementów psychologii rozwojowej z akcentami pracy z pacjentem pediatrycznym oraz senioralnym
C3	Przekazanie wiedzy na temat roli, jaką odgrywają czynniki psychospołeczne w zdrowiu i w powstawaniu oraz przebiegu chorób. Kształtowanie wrażliwości studentów na problemy psychospołeczne pacjentów
C4	Przedstawienie najważniejszych informacji na temat stresu i jego związków ze zdrowiem. Kształtowanie umiejętności autorefleksji, rozpoznawania własnych ograniczeń oraz radzenia sobie ze stresem
C5	Przedstawienie znaczenia hospitalizacji i choroby przewlekłej dla psychospołecznego funkcjonowania pacjenta i jego rodziny.
C6	Rozwijanie podstawowego zrozumienia oraz rozpoznawania uwarunkowań, form i mechanizmów przemocy
C7	Dostrzeganie roli budowania relacji z pacjentem i jego rodziną w oparciu o rozpoznanie psychologicznych potrzeb oraz przekonań
C8	Opanowanie podstawowych umiejętności motywowania pacjentów do działań prozdrowotnych, wspierania w radzeniu sobie z trudnościami, wzmacniania zaangażowania w dbanie o siebie
C9	Zapoznanie z problematyką wypalenia zawodowego jego rozwojem, symptomami i metodami zapobiegania.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	**Efekty w zakresie** *(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 15 października 2024~~19~~)*
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
B.W5.	formy przemocy, modele wyjaśniające przemoc domową i w wybranych podmiotach oraz społeczne uwarunkowania różnych form przemocy;
B.W7.	znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentami oraz pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem;
B.W8.	psychospołeczne konsekwencje hospitalizacji i choroby przewlekłej;
B.W9.	psychologiczne podstawy rozwoju człowieka, zachowania prawidłowe i zaburzenia zachowania;
B.W11.	podstawowe psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka w zdrowiu i w chorobie;
B.W12.	pojęcia oraz zasady funkcjonowania rodziny, grupy, organizacji, instytucji, populacji, społeczności i ekosystemu oraz pojęcie humanizmu w opiece zdrowotnej;
B.W13.	rolę stresu w etiopatogenezie i przebiegu chorób oraz mechanizmy radzenia sobie ze stresem;
B.W14.	teorie stresu psychologicznego, zależności między stresem a stanem zdrowia oraz inne psychologiczne determinanty zdrowia;
B.W15.	problematykę relacji człowiek – środowisko społeczne, zachowania adaptacyjne i mechanizmy funkcjonowania człowieka w sytuacjach trudnych;
B.W16.	zasady motywowania pacjenta do prozdrowotnych zachowań i informowania o niepomyślnym rokowaniu;
B.W32.	metody okazywania empatii pacjentowi, jego rodzinie lub opiekunowi;
B.W33.	podstawowe pojęcia z zakresu teorii poznania i logiki;
B.W35.	pojęcia emocji, motywacji i osobowości, zaburzenia osobowości, istotę i strukturę zjawisk zachodzących w procesie przekazywania i wymiany informacji oraz modele i style komunikacji interpersonalnej;
B.W36.	zagadnienia dotyczące zespołu stresu pourazowego, reakcji fizjologicznych, emocjonalnych, procesów poznawczych i interpersonalnych oraz mechanizmy funkcjonowania człowieka w sytuacjach trudnych;

B.W37.	techniki redukowania lęku i sposoby relaksacji, mechanizmy powstawania i objawy zespołu wypalenia zawodowego oraz metody zapobiegania powstaniu tego zespołu;
B.W51.	problematykę postępowania w sytuacjach interwencji kryzysowych oraz zasady i metody radzenia sobie ze stresem przy wykonywaniu zawodu ratownika medycznego;
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
B.U9.	identyfikować czynniki ryzyka wystąpienia przemocy, rozpoznawać przemoc i odpowiednio na nią reagować;
B.U10.	stosować – w podstawowym zakresie – psychologiczne interwencje motywujące i wspierające;
B.U13.	zapobiegać zespołowi stresu pourazowego po traumatycznych wydarzeniach, w tym przeprowadzać podsumowanie zdarzenia traumatycznego (debriefing) w zespole;
B.U14.	radzić sobie ze stresem podczas czynności związanych z wykonywaniem zawodu ratownika medycznego;
B.U15.	ocenić funkcjonowanie człowieka w sytuacjach trudnych (stres, konflikt, frustracja);

**W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie", a nie studencie*

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	*(pole nieobowiązkowe)* **Efekty w zakresie**
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	B.W29. zasady nawiązywania kontaktu z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem i budowania relacji
W2	B.W30. metody usprawniające komunikację z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem i zasady przekazywania informacji pacjentowi lub osobie upoważnionej
W3	B.W34. zasady komunikacji w sytuacjach typowych dla wykonywania zawodu ratownika
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	B.U4. udzielać informacji o podstawowych zabiegach i czynnościach dotyczących pacjenta oraz informacji na temat jego stanu zdrowia
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
RM1.K.01	aktywnego słuchania, nawiązywania kontaktów interpersonalnych, skutecznego i empatycznego porozumiewania się z pacjentem;
RM1.K.02	przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta;

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
WYKŁADY	Psychologia jako nauka. Główne nurty teoretyczne w psychologii – psychoanaliza i behawioryzm.	B.W9., B.W11., B.W33, B.W35
	Główne nurty teoretyczne w psychologii – psychologia humanistyczna i psychologia poznawcza. Koncepcje człowieka w różnych modelach opieki medycznej.	B.W9., B.W11., B.W12., B.W33, B.W35
	Ból jako szczególny problem w chorobie – rola czynników psychospołecznych.	B.W8., B.W11, B.W.32, B.U10., B.W36., RM1.K02.
	Kryzys psychologiczny. Podstawowe elementy interwencji kryzysowej..	B.W51., B.U9., B.U15., B.W36., RM1.K.01, RM1.K02
	Przemoc domowa – źródła, mechanizmy, formy. Reakcje w obliczu przemocy i agresji	B.W5., B.W12, B.U15., B.W36.
SEMINARIA		
	Wprowadzenie do psychologii – pojęcie normy, wiedza potoczna a nauka.	B.W9., B.W11.
	Psychologia rozwojowa - charakterystyka pracy z dziećmi i młodzieżą, zagrożenia zdrowia, potrzeby, problemy i wsparcie dostosowane do wieku	B.W7., B.W9., B.W11., B.W12., B.W15., B.W29., B.U10.
	Znaczenie efektu placebo i nocebo w praktyce medycznej.	B.W7., B.W11., B.W15., B.W33., B.U10.
ĆWICZENIA		
	Czynniki psychospołeczne - wpływ na zdrowie, powstawanie chorób i przebieg leczenia – rozpoznawanie i uwzględnianie w pracy z pacjentem.	B.W11., B.W13., B.W14., B.W15B.W16., B.W35
	Psychologiczne aspekty choroby i chorowania – choroba jako źródło stresu; rozpoznanie potrzeb, przekonań i postaw. Różnice indywidualne w przebiegu adaptacji oraz rola wsparcia.	B.W7., B.W8., B.W11., B.W13., B.W14, B.W29., B.W30., B.U14.
	Psychologia stresu i radzenia sobie - podstawy Przyczyny i reakcje na stres z perspektywy modelu interakcyjnego.	B.W13., B.W14., B.W15., B.U14., B.W35
	Czynniki warunkujące indywidualną odporność na stres. Wprowadzenie do technik radzenia sobie ze stresem, trening relaksacyjny	B.W14., B.W36., B.U32, B.U14, B.W.51., B.U10
	Problematyka zespołu stresu pourazowego – perspektywa pacjenta i ratownika, zapobieganie i rozpoznawanie	B.W36., B.W37., B.W51., B.U10., B.U14., B.U15., B.U32.,
	Pacjent senioralny, niepełnosprawność – stereotypy, przekonania i możliwości.	B.W9., B.W11., B.W12., B.W15., B.W16., B.W32.,
	Praca z pacjentem terminalnie chorym – potrzeby i problemy. Ratownik medyczny w obliczu śmierci pacjenta.	B.W16., B.W32., B.U13., B.U15., B.W29., B.W30., B.U14
	Psychologiczne aspekty pracy w ratownictwie medycznym – symptomy ostrzegawcze i sposoby zapobiegania wypaleniu zawodowemu	B.W12., B.W37., B.U14., B.U15., B.W34.

	Podstawowe umiejętności psychologiczne I – autorefleksja, rola wglądu, elementy treningu intrapsychicznego	B.W7., B.W32., B.W35., B.U10, RM1.K.01, RM1.K02, B.W29., B.W30., B.U14
	Podstawowe umiejętności psychologiczne II - relacja z pacjentem w procesie diagnozy i leczenia, aktywne słuchanie, wsparcie i empatia	B.W7., B.W16., B.W32., B.W35., B.U10., RM1.K.01, RM1.K02, B.W29., B.W30., B.U14

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Włodarczyk D, Łazarewicz M. (red.). *Psychologia w medycynie i naukach o zdrowiu*. Warszawa: Wydawnictwo PWN, 2026 (roz. 1-6; 11; 13-19/54-56; 20-41; 44; 48-53; 57-65; 70-74)
2. *Podręcznik Empatii – wydanie kieszonkowe*. Popa-Velea i in. Wydawnictwo WUM: 2026. Do pobrania z: https://erudite-project.eu/empathy-manual/
3. Broczek K. (2018). Jedno słowo może wiele..., czyli o komunikacji z osobami w starszym wieku w ochronie zdrowia. W: Gerontologopedia. Harmonia Universalis, Gdańsk, str. 207-292.
4. Formański (2003). Psychologia. Rozdz. V: Rozwój i wychowanie człowieka a stan jego zdrowia, str. 293-361.
5. Wytyczne wywiadu medycznego wg. Modelu Calgary-Cambridge. Materiały dostępne dla studentów na zajęciach.

Uzupełniająca

1. Joanna Chylińska, Krzysztof Owczarek (2021) Wypalenie zawodowe w pogotowiu ratunkowym – porównanie różnych grup zawodowych. W: Owczarek, Fijałkowska (red.) Psychologia, Medycyna, Zdrowie, Scholar, Warszawa
2. Rollnick S., Miller, W.R., Butler, Ch. (2010). Wywiad motywujący w opiece zdrowotnej. Jak pomóc pacjentom w zmianie złych nawyków i ryzykownych zachowań. Warszawa: Wydawnictwo SWPS „Academica".
3. Sapolsky, R.M. (2010). Dlaczego zebry nie mają wrzodów? Psychofizjologia stresu, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	*Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.*	*Np. próg zaliczeniowy*
B.W5., B.W7.-B.W9., B.W.11-B.W16., B.W32., B.W33., B.W35., B.W36., B.W.37., B.W51. B.U9., B.U10., B.U13-B.U15., RM1.K01., RM1.K02., B.W29. B.W30., B.W34., B.U4.	Obecność, aktywny udział oraz realizacja w trakcie zajęć seminaryjnych i ćwiczeniowych zadań wskazanych przez prowadzącego według podanych instrukcji. Ocenianie formujące i informacja zwrotna. Zaliczenie ćwiczeń i seminariów jest warunkiem dopuszczenia do kolokwium końcowego.	Minimalne akceptowalne wykonanie zadań pozwalające na osiągnięcie wyznaczonych celów i rozwiązanie problemu. Posługiwanie się opisanymi kompetencjami
B.W5., B.W7.-B.W9., B.W.11-B.W16., B.W32., B.W33., B.W35., B.W36., B.W.37., B.W51. B.U9., B.U10., B.U13-B.U15., RM1.K01., RM1.K02., B.W29. B.W30., B.W34., B.U4.	Kolokwium zaliczające dla całego roku przeprowadzane w ustalonym wcześniej terminie w jednym z ostatnich tygodni zajęć. Termin poprawkowy zwykle następuje do tygodnia od podania wyników kolokwium.	Próg zaliczeniowy ≥ 60% prawidłowych odpowiedzi
B.W5., B.W7.-B.W9., B.W.11-B.W16., B.W32., B.W33., B.W35., B.W36., B.W.37., B.W51. B.U9., B.U10.,	Egzamin - test wiadomości dla całego roku po zakończeniu cyklu zajęć przewidzianych w planie – jednokrotny wybór z 5 możliwych odpowiedzi. Obowiązuje pełen zakres zagadnień z wykładów, seminariów, ćwiczeń i literatury.	Próg zaliczeniowy ≥ 60% prawidłowych odpowiedzi

B.U13-B.U15., RM1.K01., RM1.K02., B.W29. B.W30., B.W34., B.U4.		

9. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusa, ***w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu****, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)*

1. Obecność na wszystkich zajęciach seminaryjnych i ćwiczeniowych jest obowiązkowa. Dopuszczalna jest jedna nieobecność w cyklu zajęć dla danej grupy.
2. W razie pojedynczej dodatkowej nieobecności (tylko w sytuacjach losowych) zarówno na zajęciach seminaryjnych, jak i ćwiczeniowych należy je odrobić z inną grupą ustalając wcześniej adekwatność materiału (kolejność tematów) oraz po porozumieniu z osobą prowadzącą ćwiczenia/seminaria z daną grupą.
3. Brak zaliczenia na podstawie obecności i udziału w zajęciach skutkuje niedopuszczeniem do kolokwium końcowego.
4. W przypadku otrzymania oceny niedostatecznej z kolokwium zaliczeniowego istnieje możliwość jednokrotnej poprawy pisemnej (w wyjątkowych sytuacjach istnieje możliwość dodatkowej/drugiej poprawy w formie odpowiedzi ustnej). Termin poprawy podany będzie przez koordynatora przedmiotu jednorazowo, a nieotrzymanie tego terminu skutkuje brakiem zaliczenia przedmiotu i niedopuszczeniem do egzaminu. Po niezaliczeniu poprawy jedyną formą rozliczenia zajęć jest kolokwium komisyjne.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusa przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusa w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich